

«Αχ, μπαμπά! Καημένε μπαμπά...»

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ «ΑΚΑΔΗΜΟΣ»

Ο ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΣ τίτλος του έργου είναι: «Αχ, μπαμπά! καημένε μπαμπά, ή μαμά σέ κρέμασε στο ντουλάπι και είμαι τόσο θλιμμένος». Πρώτο έργο του νεώτερου από τους Αμερικανούς θεατρογράφους, του Άρθουρ Κόπιτ, γραμμένο το 1960, τόν καιρό που ήταν ακόμα φοιτητής στο Χάρβαρντ, ανέθηκε στον «Ακάδημο» κατά μετάφραση Δ. Κωνσταντινίδη και με σκηνοθεσία και σκηνικά του Άλεξη Σολομού.

ΡΑΓΙΚΗ ΦΑΡΣΑ χαρακτηρίζει το έργο του ο συγγραφέας. Και τούτο επειδή προσπαθεί να σκεπαστεί γεγονός τραγικό, με το κωμικό προσωπείο της φάρσας. Ένα προσωπείο που ίσως το χρειάζεται ο Κόπιτ για υποκειμενικά του θιώματα. Έτσι το έργο παίρνει την μορφή του θεάτρου του παράλογου που χαρακτηρίζεται από την άπουσία πλοκής και λογικών συνεπειών κι' από την αβόρητη προβολή αγγολυτρωτικών αβόρητισμών που απομακρύνουν τον άνθρωπο από τους άλλους κι' από τον εαυτό του, σπρώχνοντάς τον στην αβίωτη έκφραση ή το παρανοϊκό χάος, κατά τρόπο δολιχότατο αντίθετο προς την επίσημη τέλεια πράξη του αριστοτέλειου θεατρικού όρισμού και πολύ κοντά προς την παραδοσιακή άρλεκινάδα. Ανάλογες προς το θέατρο του παράλογου είναι και οι παράλληλες σύγχρονες εκφράσεις: η σουρρεαλιστική ποίηση και το αντιμυθιστόρημα ή η αφηρημένη ζωγραφική και η ατομική μουσική, άναρθρες κραυγές διαμαρτυρίας και λύτρωσης στην μεταπολεμική πορεία ανάμεσα σ' έρείπια ενός χρεωκοπημένου ρασιοναλισμού, που άσφυκτικά καπνίζουν.

ΕΤΣΙ, ΣΤΗΝ εύροδόκτη παρισινή κολυπήθρα, όπου θαφτίζονται συήθως άλλοθεν κι' όχι Γάλλοι, (από τον δικό μας τόν Ζαν Μορέας μέχρι τον Ισπανό Πικάσο), παρουσιάστηκαν μεταπολεμικά οι άνατρεπτικές έκδηλώσεις του θεάτρου του παράλογου με την «Φαλακρή τραγουδίστρια» (1950) του Ιονέσκο (Ρουμάνος), την «Παρωδία» (1952) του Άντάμωφ (Ρωσοαρμένιος), το «Περιμένοντας τον Γκοκτώ» (1953) του Μπέκετ (Ιρλανδός), το «Πίκ-νικ» (1954) του Άρραμπάλ (Ισπανός) κλπ, όπως και σ' άλλες χώρες της Εύρώπης, την Άγγλία, την Γερμανία, την Ιταλία, την Ελβετία με τους Πιντερ Χίλντεσχάιμπερ, Ντ' Εορικό, Μάξ Φρίε κλπ.

Στην Αμερική το θέατρο του παράλογου φάνηκε με μία καθυστέρηση, άνάλογη προς την άπόσταση που υπάρχει ανάμεσα στις πολεμικές καταστροφές της χιτλερικής Γερμανίας και της ύπόλοιπης Εύρώπης και τους μεταπολεμικούς αντίτυπους της Αμερικής, με την «Ιστορία του ζωολογικού κήπου» του Άλμπερ (1958), την «Συνάφεια» του Γκέλμπερ (1959), το «Αχ μπαμπά» του Κόπιτ (1960), τον «Τίγρη» του Σίονγκάλ (1961) κλπ.

Ως τόσο το άμερικανικό θέατρο του παράλογου έχει και μερικά δικά του χαρακτηριστικά που το ξεχωρίζουν από τον Ιονέσκο, τον Μπέκετ, τον Πιντερ, τον Άρραμπάλ. Είναι περισσότερο υποκειμενικό, ψυχασυμπλεγματικό, συμβολικό, αγγολυτρωτικό, μ' επίκεντρο την «Μόμ», την Αμερικάνικη μητέρα με την δικτατορική αυταρχικότητα, την εύνοχιστική καταπίεση, την διανοητική κουφότητα και την εύπαθη άναφροδισία, όπως χαρακτηριστικά την έχουν άναλύσει οι ίδιοι οι Αμερικάνοι, είτε σέ μυθιστορήματα (ή «Μόμ» του Φρήντμαν), είτε σ' έπιστημονικές μελέτες («Οι γιοι των μαυάδων τους» του Στρέικερ), είτε σέ κοινωνιολογικά δοκίμια («Η Αμερικάνικη γυναίκα» του Ντίγκουοαλ), είτε σέ θεατρικά έργα που άνάμεσά τους και το «Αχ καημένε μπαμπά» του Κόπιτ που παίζεται στον «Ακάδημο».

ΣΤΟ ΕΡΓΟ αυτό δείχνονται κατά τρόπο τραγικού συμβολισμού με το κωμικό προσωπείο του παράλογου τόσο ή «Μόμ» με τα χαρακτηριστικά που άνέφερα παραπάνω όσο και οι συνέπειες της δραστηριότητάς της. Είναι ήδονοβλεψία που κυνηγάει τα ζευγάρια στην πλάξ, Μεσολίνα άναφροδίτη και σαβίστρια που τυρανιά τους άντρες, παντρεύεται τον πιο άσημαντο για να της κάνει ένα παιδί, να τον σκοτώσει και να τον κουβαλάει μαζί της στα ταξίδια της βλασφημώμενη, για να τον κρεμάσει στην ντουλάπα της κρεβατοκάμαρας, ενώ παράλληλα ταΐζει ένα ψάρι που τραγουδάει και τρώει γάτες, συντηρεί δυο κακτοειδή που μοιάζουν με τεράστιους φαλούς και τ' άποκαλεί μυιγοπαγίδες της Άφροδίτης, φωνάζει τον γιο της με τ' όνομα του άντρα της για να τον νιώθει για σύζυγο και ταυτόχρονα τον κλειδώνει, τον άποδολακώνει, τον κάνει να τραυλιέει και του καρφώνει τα παντζούρια για να μη τον ένοχλεί ο Ήλιος κι' ο άέρας. Με το υπόλοιπο του ένωτικου θ' άνακαλύψει με το τηλεσκόπιο μία κοπέλλα και θα την φέρη κοντά του. Και τότε ο άκρωτηριασμένος άνδρισμός του διψώντας έκδικηση για την άνατηρία του, θα την σκοτώσει, πάνω στο οιδιποδικά άπαγορευμένο κρεβάτι της μητέρας του, κατά τον ίδιο τρόπο και για τον ίδιο λόγο που οι διάφοροι «δράκοι» (που διασέζουμε στις έφημερίδες), σκοτώνουν άγνωστές τους κοπέλλες. Χαρακτηριστικός είναι ο συμβολισμός που προαγγέλλει τον φόνο όταν ο γιός πιασέν σέ μία κρίση του σκοτώνει το θηλυκό ψάρι και τσακίζει τους φαλόμορφους κάκτους, παγίδες της Άφροδίτης που τον διεγείρουν, τον απελπίζουν και τον άποθηριώνουν, ενώ, ύστερα από τó φόνο, θάψει την γυναίκα κάτω από τις συλλογές θειάδων και νομισμάτων που του χάρισε ή μητέρα του.

ΟΣΟ ΠΑΡΑΞΕΝΟ και φρικιαστικό να είναι το έργο αυτό, κρούει ως τόσο στρούς τραγικούς συμβολισμούς του το δράμα της σεξουαλικής άνατηρίας δυο ανθρώπων, μιας μητέρας και του γιού της, που δέν είναι σπάνιο στην πραγματικότητα κι' ακόμα συχνότερο στην άμερικανική κοινωνία, ενώ σέ μικρότερο βαθμό είναι αισθητό στη μοίρα της πλειονότητας των μοναχολών. Άνεξάρτητα από το ύψιστο περιεχόμενό του είναι μαστορεμένο με σκηνική περίσκεψη και μεστότητα λόγου έτσι, ώστε σαν σύνολο να δονή τον θεατή.

Ο Άλεξης Σολομός που το σκηνοθέτησε έκανε μία πολύπλευρη και δημιουργική προσπάθεια που άξιοποιεί το έργο θεατρικά και έρμηνευτικά, ακόμα και με σκηνικά και σκηνογραφικά εύρηματα, με τους φοβερούς κάκτους, το άνοιγμα της άπαρσίας στην κρεβατοκάμαρα, την προβολή του βλασφημώμενου πατέρα μεσ' απ' την ντουλάπα τη στιγμή που ο γιός άντελλίζει το ξεγυμνωμένο κορμί της κοπέλλας, την μουσική ύπογραμμιση κλπ.

ΤΡΙΑ ΤΑ πρώταγωνιστικά πρόσωπα: Η μητέρα, ο γιός κι' ή κοπέλλα. Αποδόθηκαν έξαιρετα στο σύνολο και στις λεπτομέρειες από την Μιράντα Ζαφειροπούλου, τον Δημήτρη Ποταμίτη και την Ζέττα Άποστόλου. Εύθους άμέσως έρχεται ο καπετάνιος Σουπερμπορόζα με τον Γιάννη Άργύρη. Νομίζω ότι θα έπρεπε να δείξη μία μεγαλύτερη άναστατώνη και να μεταδώσει μιά άγωνιώδη ταραχή, όταν ή μοντάμ Ροζέταλ τον δίνει στην καρέκλα και καθ' όλη τη διάρκεια που τον τρομοκρατεί με την άνατρι-

χιαστική δράση της.

Γενικά μία πολύ ενδιαφέρουσα παράσταση, που εύχόμεθα να μη σταδιοδρομήσει πρό κενών καθισμάτων όπως δυστυχώς τώρα τελευταία παρατηρείται όταν πρόκειται για έργα ποιότητας.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ